

Dette høringsinnspillet er utarbeidet av Miljørettet helsevern i Grenland, som er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien i nedre Telemark.

### Innledning

Innledningsvis vil MHV i Grenland bemerke at vi er positive til at forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler revideres og foreslås endret. Vi stiller imidlertid spørsmål ved hvorfor ikke fagmiljøet miljørettet helsevern ved NEMFO har vært involvert i arbeidet. NEMFO samarbeider med statlige myndigheter om å øke kompetansen om miljø og helsefaglige spørsmål og regelverk ute i lokal forvaltning og hos konsulenter. Nemfo kjenner fagmiljøet godt og ville vært en ressurs i arbeidet.

Miljørettet helsevern i Grenland tilslutter seg behovet for å rydde opp i regelverket rettet mot barnehager og skoler. Det er viktig med tydelige krav som gir den de er rettet mot en god forståelse av hva som må til for å tilfredsstille kravene.

Vår umiddelbare oppfatning av høringsutkastet er imidlertid at forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler svekkes. Dette gjelder særlig forslaget om at sosiale forhold skal fjernes fra forskriftens formålsparagraf og at forskriften kun skal regulere det fysiske miljø. Vi mener at da både barnehageloven og miljørettet helsevern-forskriften revideres omtrent samtidig, er dette en god mulighet til å styrke myndighetens tilsyn med de psykososiale forholdene i barnehager og skoler. Vi mener ulike lovverk kan stille samme krav, men da må de formuleres slik at det ikke oppstår tvil om etterlevelsen av kravene. Dette vil være med på å styrke barnas/elevens rettigheter.

I motsetning til Opplæringslovens kapittel 9A og forslaget til ny barnehagelov der individets rettigheter står sentralt, er Folkehelselovens befolkningsperspektiv viktig å videreføre i arbeidet for å ivareta barnas sosiale miljø. Folkehelseloven har som formål å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse. Dette formålet gjenspeiles i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, som skal bidra til at miljøet i barnehager, skoler og andre virksomheter fremmer helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdom og skade.

Miljørettet helsevern i Grenland mener at det sett i sammenheng med opplæringsloven kapittel 9 A og forslaget til ny barnehagelov, nå foreligger en god mulighet til å styrke barnas psykososiale miljø ved å opprettholde gjeldende forskrifts formålsbestemmelse samt forskriftens § 12 om psykososialt miljø. Vi oppfatter at forslaget til ny forskrift vil svekke barnas arbeidsmiljø.

Miljørettet helsevern i Grenland fraråder derfor å fjerne tidligere § 12 om psykososiale forhold.

### Generelt

Departementet skriver i høringen at veiledning og praksis knyttet til dagens forskrift fremdeles vil være gjeldende da det materielle innholdet i stor grad videreføres.

Miljørettet helsevern i Grenland vil med bakgrunn i dette bemerke at vi i utgangspunktet ønsker at dagens veiledere blir revidert slik at de samsvarer med forskriften. Dersom veilederne ikke skal revideres, må det utarbeides utfyllende merknader til forskriften. Vi viser til at bruk av begreper som «ønskelig», (jf. Forslag til § 7 Lysforhold) og «rimelig tid» (jf. § 19 kommunens oppfølging av henvendelser fra barnehagebarn, elever og foreldre) osv. er vanskelig å forholde seg til for tilsynsmyndigheten og kan medføre store lokale forskjeller i tolking og etterlevelse. En nærmere presisering av slike begreper må derfor gjøres i egne merknader til forskriften, dersom ikke dagens veiledere skal oppdateres.

Miljørettet helsevern i Grenland anbefaler også at det utarbeides gode merknader til bestemmelsene om godkjenning før oppstart av virksomhet. Dette for å sikre felles forståelse av hva bestemmelsen innebærer og felles rutiner for gjennomføring blant tilsynsmyndighetene.

Miljørettet helsevern i Grenland anbefaler også at departementet bidrar til å utarbeide felles maler og veiledningsmaterieell for tilsyn, slik at tilsyn etter miljørettet helsevern-lovverket fremstår mer standardisert og enhetlig.

#### Innspill til de psykososiale forhold i barnehager og skoler:

Departementet mener det er behov for å revidere regelverket med mål om å fjerne dobbeltregulering og tydeliggjøre oppgaver og ansvarsforhold. Vi oppfatter det slik at dobbeltreguleringen i all hovedsak dreier seg om å fjerne det psykososiale aspektet fra mhv-forskriften og slik bidra til å svekke forskriften og folkehelseperspektivet i barnehage og skole. I høringsforslaget skriver departementet:» Det fysiske miljøet i barnehager og skoler må ses i sammenheng med det psykososiale miljøet, da det er miljøet samlet sett som har betydning for barnehagebarns og elevers helse, trivsel og læring.» I lys av denne erkjennelsen synes vi det fremstår svært underlig at man foreslår å fjerne det sosiale aspektet fra formålsparagrafen samt bestemmelsen i §12 om å sikre barnehagebarn og elever et godt psykososialt miljø.

Departementet påpeker i høringen at forskriften i hovedsak skal regulere det fysiske miljø, men at forskriftskravene også må ses i lys av og i tilknytning til psykososiale forhold. Dette mener vi skaper utydelighet og gjør det vanskelig for tilsynsmyndigheten å følge opp. Dagens forskrift gir tilsynsmyndigheten en mulighet til å hjemle retting av forhold vedr. psykososiale forhold, noe som vil bli vanskelig/umulig slik høringsforslaget fremstår. Vi mener dette bidrar til å svekke barns rett til et godt sosialt barnehage- og skolemiljø.

Miljørettet helsevern i Grenland mener at forslaget om at forskriften kun skal omfatte det fysiske miljøet fraviker fra et av de grunnleggende prinsippene i folkehelsearbeidet om at alt henger sammen med alt. Å opprettholde § 12 bidrar til å sikre alle elever et godt psykososialt miljø. Forebygging av mobbing og vold er en av de viktigste og vanskeligste oppgavene i barnehager og skoler. For å lykkes i dette arbeidet må vi se helheten, strukturene og rutinene i de enkelte virksomhetene, slik gjeldende § 12 gir oss mulighet til. Vi mener man ved å fjerne § 12 og samtidig si at det psykososiale miljøet er en del av forskriftens intensjon, utydeliggjør forskriften og bidrar til å svekke barns rett til et godt sosialt miljø.

Vi viser til funnene i en ny undersøkelse utført av Opinion for Foreldreutvalget for barnehager (FUB) publisert 09.12.19. Her svarer 66 % av de spurte foreldrene at arbeidet mot mobbing og mistrivsel er den viktigste saken de ønsker å være med å påvirke i barnehagen. Miljørettet helsevern i Grenland mener dette understøtter behovet for å styrke tilsynet med barnas psykososiale miljø, ikke svekke det, slik høringsforslaget legger opp til.

Forskriftens § 12 bør i forbindelse med denne revisjonen styrkes og det bør stilles tydeligere krav til arbeidet med å sikre et godt klassemiljø i skolene. Opplæringsloven §9 a ivaretar som nevnt i stor grad elevenes individuelle rett og har i mindre grad fokus på det grupperettede, forebyggende arbeidet. Pr. i dag er det kun i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler det forutsettes at det utarbeides en plan for virksomhetens systematiske og kontinuerlige arbeid for å oppnå et godt psykososialt miljø. Miljørettet helsevern i Grenland har erfaring med å føre tilsyn med at virksomhetene har utarbeidet plan for å ivareta det psykososiale miljøet i virksomheten.

Vi mener videre at forslaget om å fjerne § 12 ikke er faglig begrunnet, men kun vurdert ut fra at barnehageloven og opplæringsloven kapittel 9 a vil ivareta disse forholdene. Miljørettet helsevern i Grenland mener vi som tilsynsmyndighet kan bidra positivt til å sikre at

barnehagene jobber systematisk og målrettet for å sikre et godt psykososialt miljø for hele barnehagegruppen. Vi opplever at barnehageloven i stor grad har fokus på mobbing og krenkelser rettet mot enkeltbarn (individuell rett).

Miljørettet helsevern i Grenland har gjennom mange år gjennomført såkalt «samordnet» tilsyn i barnehager. Dette er et tilsynssamarbeid mellom de kommunale tilsynsorganene innenfor barnehageloven, brannvernloven og folkehelseloven (miljørettet helsevern). Dette samarbeidet har mange fordeler da det bl.a. bidrar til større avstand mellom kommunen som tilsynsmyndighet på den ene siden og virksomhetseier på den andre siden. Vi mener at det vil være en styrke for denne tilsynsformen at regelverket er samstemt. Vi kan ikke se at det skaper uklarhet om to lovverk regulerer samme forhold. Tvert i mot mener vi det vil styrke det viktige arbeidet med å sikre alle barn og elever et godt psykososialt arbeidsmiljø. Et likelydende, samstemt og tydelig lovverk vil gi mulighet for felles kompetanseheving og kompetanseutveksling på tvers av myndighetsområder og dermed et godt grunnlag for å gjennomføre felles tilsyn i barnehagene.

#### Innspill til Beredskap, førstehjelp og sikkerhetsutstyr:

Forebygging er et sentralt aspekt i arbeidet med folkehelse generelt og miljørettet helsevern spesielt. Risikovurdering og forebygging av ulykker gjennom risikoreduserende tiltak har vært tema under miljørettet helseverns tilsyn i mange år. Vi mener det svekker arbeidet med risikokartlegging og forebygging av uønskede hendelser å flytte myndigheten. Forutsatt at kravene er likelydende i de ulike lovverkene, vil det bidra til å styrke beredskapsarbeidet i virksomhetene gjennom at det er flere lovverk som regulerer dette.

Miljørettet helsevern i Grenland mener at bestemmelsene om sikkerhet og beredskap ikke bør flyttes fra miljørettet helsevern-forskriften, men opprettholdes slik det er i dagens forskrift. De to bestemmelsene (§ 14 og 15 i dagens forskrift) kan med fordel slås sammen, men innholdet bør ikke endres. Vi stiller oss litt undrende til nytteverdien i forslaget om at barnehagebarn og elever skal være «*kjent med virksomhetens rutiner for forebygging og håndtering av skader, ulykker, overgrep og andre alvorlige hendelser*» samt forslaget om at barnehagebarn skal være kjent med «*hvor førstehjelps- og sikkerhetsutstyr er plassert og skal ha tilpasset opplæring i bruk av utstyret.*»

Porsgrunn, den 18.12.2019

Annette Solheim

Marit Røsvik

Inge Skauen, kommuneoverlege Porsgrunn

Vegard Høgli, kommuneoverlegene Skien

Ivar Skogvold, kommuneoverlege Kragerø og Drangedal

Anders Mølmen, kommuneoverlege Bamble, Siljan og Skien